

GENÇ MÜTEFEKKİRLER DERGİSİ

(GEMDER)

e-ISSN: 2718-000X

Yıl: 3, Cilt: 3, Sayı:2

Aralık-2022

MAKALE BİLGİLERİ

**Sihir ve Kehânet Kavramları
Üzerine Bazı Değerlendirmeler ve Hükümler**
Some Evaluations and Provisions on the Concepts of Magic and
Divination

Bu çalışma, 1993 yılında Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Doç. Dr. Ahmet COŞKUN danışmanlığında tamamlanan "Kur'an'da Sihir Kavramı" adlı Yüksek Lisans tezinden yararlanarak üretilmiştir.

YAZAR

İbrahim AKGÜN

Dr. İğdır Üniv. İlahiyat Fakültesi

ibrahim.akgun02@hotmail.com

Orcid: [0000-0002-0051-6723](https://orcid.org/0000-0002-0051-6723)

Yayın Bilgisi

Yayın Türü: Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 10.11.2022

Makale Kabul Tarihi: 18.12.2022

Sayfa Aralığı: 590-605

Öz: Kur'an-ı Kerim doğru ile yanlış birbirinden ayıran, insanlığı daima doğruya teşvik eden, yanlıştan uzaklaştırmak için Allah tarafından gönderilen Hz. Muhammed aleyhisselama gönderilen ilahî bir kitaptır. Kur'an-ı Kerim'in muhtevası içerisinde çeşitli ayetleriyle bahsedilen hususlardan biri de şüphesiz ki sihir konusudur. Sihir, ibtidaî cemiyetlerden günümüz modern toplumlarına kadar cazibe ve gücünü devam ettirerek gelebilen nadir hâdiselerden biridir. Tarihi derinliği itibariyle insanlık tarihi kadar eski olan sihir, geçmiş bütün peygamberlerin kavimleri tarafından itham sebebi olurken, diğer taraftan da gösterilen mucizeler karşısında müracaat edilen alternatif olarak ileri sürülmüş ve onunla peygamberlere karşı bir mücadele bayrağı açılmıştır. *"Sihir Kavramı Üzerine Bazı Değerlendirmeler"* adlı bu çalışmamızda konuyu genişlemesine ve sathî olarak işlemekten ziyade dar çerçeveli ve derinlemesine işlemeyi daha uygun bulup, çalışmamızı o istikamette belirledik. Zira sihir çok yönlü bir konu olduğundan onu bütün yönleriyle ele almak bu kadar kısıtlı zaman ve şartlar dâhilinde imkânsız görülmektedir. Bu çalışmamızda genel olarak takip ettiğimiz usul; önce o konudaki görüşleri ve delillerini nazara verip o konunun sonunda da o husustaki kanaatimizi kısaca belirtmek olmuştur. Kendi bakış açımızdan kuvvetli delillere dayanan görüşleri tercih ederek düşüncemizi de o doğrultuda ifade etmeye çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Sihir, Muska, Büyü, Kâhinlik

Abstract: The Holy Qur'an distinguishes between right and wrong, always encourages humanity to the right, and is sent by Allah to keep away from wrong. It is a divine book sent to Muhammad 'alaihi-salam. One of the issues mentioned in various verses of the Qur'an is undoubtedly the subject of magic. Magic is one of the rare events that can come from primitive societies to today's modern societies by maintaining its charm and power. While magic, which is as old as the history of humanity in terms of its depth, was the cause of accusation by the tribes of all past prophets, on the other hand, it was put forward as an alternative to the miracles shown and a flag of struggle against the prophets was raised with it. In this study called "Some Evaluations on the Concept of Magic", we found it more appropriate to deal with the subject in a narrow frame and in depth rather than expanding it and treating it superficially, and we determined our study in that direction. Because since magic is a multi-faceted subject, it seems impossible to deal with it in all its aspects within such limited time and conditions. The method we generally follow in this study; Our aim was to first consider the opinions and evidences on the subject and briefly state our opinion on that subject at the end of the subject. We tried to express our opinion in that direction by choosing opinions based on strong evidence from our own point of view.

Keywords: Magic, Amulet, Sorcery, Orâcle

Giriş

Sihir ve Kehanet kavramları üzerinde durma yönündeki çalışma Kur'an ayetleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Sihrin tarihî geçmişi- nin bizzat Kur'an ayetlerinden tespitle Hz. Âdem'e kadar gittiği yapılan tespitler arasındadır. Sihrin hakikatinin olup-olmadığı hususunda âlimler arasındaki ilmî münakaşalar ve delilleri serdedilerek sihrin çeşitleri ve Harut-Marut hakkında gerek tefsirlerden ve gerekse diğer İslami temel eserlerden elde edilen araştırmalarla bazı tesbitlerde bulunulmaya çalışılmıştır. Harut-Marut hakkında tefsirlerde geçen kıssa ve bunun tahlili, melek olup-olmadıkları, indirilmelerinin sebep ve hikmetleri ve bunlara indirilenin mahiyeti gibi konular bu bölümde işlenenler arasındadır.

Kehanet ve Kâhinlik, kehanetin çeşitleri de üzerinde ittifak edilen bir konu değildir. Kehanet konusunda cin motifi ön planda olmuştur. Kâhinlerin cinlerle olan alakaları, vahyi çalmak istedikleri ve bu sebepten dolayı ilahi vahyin korunduğu bilinen konulardır. Aynı zamanda şunu da ifade edebiliriz ki gaybı sadece Allah bilir. Kâhinlerin ve cinlerin böyle bir yetkisi yoktur.

Sihri öğrenmenin dinî hükmü ve bu hususta İslâm âlimleri arasındaki farklı görüş ve kanaatler vardır. Ayrıca mezhepler arasında sihir yapmanın ve sihirbazın durumu hakkındaki hükümler ve verilecek cezalar Kur'an ve hadisler ışığında net bir ifade edilmiştir.

1. Sihrin Anlamları

Sihir, sözlükte tutumu ince ve latif olan şey anlamına gelmektedir. Maharette ve ustalıkta beyandır.¹ Kişiyi aldatma ve göz boyama yoluyla hakikat dışında görülen ve sebebi gizli olan her iş-

¹ İbn Manzur, Ebu'l-Fadl Cemaleddin Muhammed b. Mükerrrem, *Lisanu'l-Arab* (Beyrut: 1968) 2/106.

tir.² “Sıhr” kelimesi “s-h-r” fiilinin mastarı olup çoğulu “eshar” şeklinde gelir. Bu fiilden “sıhir” şu anlamlara gelir;

1- Sebebi idrak edilmeyen ve hakikati bilinmeyen ancak aldatma üzerine halledilen her iştir.

2- Göz boyacılık ve hafif bir hiledir.

3- Çıkış yeri latif ve ince olan şeydir.

4- Fesat anlamındadır.

5- Kelamda ise, kalpleri teshir eden sözün garipliği ve inceliği demektir.³

İsfehanî ayrıca sıhri lügat bakımından şöyle tarif eder:

1- Hakikati olmayan, hayal ettirme ve hile manasınadır ki, bunun hiçbir hakikati yoktur. Hokkabazın el çabukluğuyla göz boyaması nev’inden olandır.

2- Şeytana bir nevi yaklaşmak suretiyle onun yardımını celbetmektir. Cenab-ı Hak bu hususta: “Şeytanın kimin üzerine indiğini haber vereyim mi? Onlar günahkâr (düzenbazların) hepsine inerler.” (Şuara, 221-22)

3- Avamın, kuvvetinde suretleri ve tabiatları değiştirdiklerine inandıkları şeydir. Mesela; insanı merkep yapmak gibi ki, ehli tahkikin nezdinde bunun herhangi bir hakikati yoktur.

Sıhir, İstılahta sebebi gizli olan ve kişi aldatmak ve göz boyamak yoluyla hakikatin dışına tahayyül ve sevk ettiren her şeydir.⁴

Sıhir; Şeriat örfünde sebebi gizli olan ve hakikatin hilafına telakki olunan her şeydir.⁵

² Asım Efendi, Ebu’l Kemal es- Seyyid Ahmed, *el- Okyanusu’l -Basît fi Tercemeti’l-Kamusi’l-Muhît* (İstanbul: 1305) 3/383.

³ Cübran, Mes’ud, er-Raid, (Beyrut: ts), s. 808-809.

⁴ Kasımî, Cemaleddin Muhammed, *Mehasinu’t- Te’vil*, (Haleb: 1957) 2/214.

⁵ Miras, Kâmil, *Tecrid-i Sarih Tercemesi şerhi*, (Ankara, 1975) 8/226.

Sihir, aslında hakikati olmayan zihnî hayaller, kuruntular ve oyunlardır ki hokkabazların el çabukluğuyla gözlerden kaçırmak ve koğucuların yaldızlı şeylerle kulakları avutmak suretiyle yaptıkları şeylerdir.⁶

1.1. Sihrin Tarihçesi

Sihir ve kehanet insanlığın en eski meşguliyetlerinden biri olmuştur. Kur'an'da Hz. Nuh'un (a.s) kavmi tarafından sihirbazlıkla itham edilmesi⁷ sihrin tarihî geçmişi hakkında net bir fikir vermektedir.

Hatta denilebilir ki, sihrin tarihî derinliği Hz. Âdem'e (a.s.) kadar dayanır. Zira Kur'an'da "Gönderilen hiçbir peygamber yoktur ki, sihirbaz ve mecnun olarak itham edilmiş olmasın."⁸ İfadesini bulmasına binaen Hz. Âdem de (a.s.) peygamber olması itibariyle O da sihirbazlıkla itham edilmiştir. Demek ki, sihir Hz. Âdem zamanından beri mevcuttur.

Sihrin tarihçesi hakkında çeşitli görüş ve rivayetler vardır. Bu rivayetlerin benzer yönleri olduğu gibi farklı yönleri de vardır. Bundan dolayı biz de bu rivayetleri ayrı ayrı zikretmekle yetineceğiz.

Bunlardan bir görüşe göre: sihirbazlığın öteden beri birçok milletlerde (Araplarda, Hintlilerde, Acemlerde, Mısırlılarda) yaygın olduğu tarihî bir gerçektir. Buna göre Hz. Nuh'un oğlu torunu Erahsed'in oğlu Kalnan sihirbazdır. Dahhak b. Ulvan b. Ad Babil taraflarına varıp orada yerleştikten sonra Babil'i kurmuş, etrafta ne kadar sihirbaz varsa Babil'e toplamış, sihri öğrenerek sihirbazlıkta önder olmuştur. Dahhak'tan sonra Babil'de Nemrud b. Kenan

⁶ Köksal, Asım, *İslam Tarihi*, (İstanbul: 1981) 7/104.

⁷ Taberî , Ebu Cafer Muhammed b. Cerir, *Camii'l- Beyan an Te'vili'l- Kur'an*, (Mısır: 1945) 1/240

⁸ Zariyat, 52

hüküm sürdü. Kendisi hayat /astronomi ilmine vakıftı. Her taraftaki astronomi âlimlerini Babil’de topladı. Hz. İbrahim’ i (a.s.) ateşe atan da bu idi.

Firavun tarafından Hz. Musa’nın (a.s.) karşısına yetmiş iki sihirbaz çıkarılmıştı. Bunlardan yetmişi İsrail oğullarından, diğer ikisi ise Fars’lı idi. İsrail oğullarından olan sihirbazlar Hz. Musa’nın (a.s.) gösterdiği mucize karşısında Müslüman olmuşlar ve kaçmışlardı.

Hz. Süleyman’ın (a.s.) devrinde de sihir çok yaygındı. Hz. Süleyman bu hususta yazılan kitapları toplattırıp bir sandık içinde kürsüsünün altına gömdürmüştü. Hz. Süleyman’dan (a.s.) sonra bu kitaplar ortaya çıkartılarak “Allah’ın Süleyman’a indirdiği O’nun da halktan esirgediği ilim budur.” dediler ve onu din edindiler. Yahudiler arasında sihirbazlık sürdü gitti.⁹

İlimlerin tarihi bakımından doğuşu ve gelişmesini inceleyen Adnan Adıvar “Tarih Boyunca İlim ve Din” adlı eserinde sihrin tarihçesi hakkında şu malumatı verir:

Eski Yunan medeniyetinden daha evvelki medeniyetlerde bilhassa Babil ve Keldanî’lerde sihrin din ile karışık halk üzerinde bir müessese halini aldığı muhakkaktır.¹⁰

Müslümanlar da sihri Yahudilerden, Süryanilerden ve İranlılardan almışlardı. İslam dini ise ayet ve hadislerle sihri şiddetle kötüler. Peygamberimiz gelmeden önce Arap yarımadasında Yahudilik ve Hıristiyanlıktan gelen unsurların tesiri göz önünde bulundurulmazsa “ruhlar âlemi” Allah ile kabilelerin ilahları ve cin-

⁹ Köksal, a.g.e., 7/107

¹⁰ Adıvar, Adnan, *Tarih Boyunca Din ve İlim Münasebetleri*, s. 47, Ank. 1969.

lerden meydana gelmekteydi ve insanları bu alemde birleştiren bağlar sadece kâhinler, sihirbazlar, şairler ve deliler idi.¹¹

2. Sihir Yapmanın Hükümü ve Sihirbazın Durumu

Bu başlık altında mutlak manada sihir yapmanın hükümü, sihir yaparken yıldızlardan ve şeytanlardan yardım isteyerek onların güç ve kudret sahibi olduğunu kabul eden sihirbazın durumu, gayr-i müslim olan sihirbazların hakkındaki şer'î hüküm, kadın sihirbazların durumu gibi konular ele alınacaktır. Bu konular ele alınırken mezhep imamları ve diğer bazı âlimlerin görüşlerine de yer verilecektir.

2.1. Şafîlere Göre Sihir ve Sihir Yapmanın Hükümü

İmam-ı Şafî, sihrin mutlak küfür olmayacağını, ancak yaptıkları küfrü gerektiren sihirden olursa, küfür olur ve sihirbaz da mürted olur. Şayet söyledikleri küfrü gerektirmiyorsa kâfir olmaz ve öldürülmez.¹²

İmam-ı Şafî, mutlak öldürmeye de karşı çıkar. Zira Rasulullah(sav) kendisine sihir yapan Yahudileri öldürmemiştir. Mü'min olup da sihir yapanın durumu da aynıdır. Ona göre sihir yapan sihri ile bir adam öldürür ve yaptığı sihrin de haram olduğuna inanırsa bu cinayet hükmündedir. Şayet kendi sihri ile o adamı öldürdüğünü ikrar ederse üzerine kısas lazım gelir. Eğer dese ki, ben sihir yaptım, fakat sihrimin onu öldürüp öldürmediği belli değil. O zaman "*şibh-i amd*"e benzer ve kısas yapılmaz. Yine dese ki ben başkasına sihir yaptım ona fakat ona isabet etti. Onun üzerine hafif diyet lazım gelir. Çünkü ikrar etmiştir. Aynı durumu

¹¹ Yıldırım, Celal, *Ahkâmu'l- Kur'an*, 2/329-30 vd. İst. 1972.

¹² İbn Hazm, Ebu Muhammed Ali b. Ahmed b. Said, el-Muhalla, XI/469, Beyrut, Ts.

yakınları da kabul ve ikrar ederlerse onların da malından diyet alınır.

2.2. Hanbelîlere Göre Sihir ve Sihri Yapmanın hükmü

Ahmet b. Hanbel'e göre: Sihir yapan tekfir edilir, isterse sihri ile öldürsün isterse öldürmesin, sihirbaz öldürülür.(1)

İbn Teymiye: sihir kitab, sünnet ve icma ile haram olduğu sabittir. Alimlerin çoğunluğuna göre; sihir yapan kâfir olur ve katli de vacibtir . Hz. Ömer'in rivayetiyle gelen bir hadis de bunu te'yid etmektedir. Sihri talep edenin kendisi için ahirette bir nasibi olmadığını bildiğini fakat dünya malı ve riyaseti için bu yola başvurduğunu Cenab-ı Hak beyan ediyor. Dünya malına meyledip, yıldızlardan isteyip onlardan talep ettikleri şeyi bulacaklarına dair zanna kapıldıkları için de Allah'a şirk koştuklarını ifade eder.¹³

2.3. Malikîlere Göre Sihir ve Sihri Yapmanın Hükmü

İmâm-ı Mâlik'e göre; bir adam nefesi veya kelamıyla sihir yapsa kâfir olur, öldürülür ve tövbesi kabul edilmez. Çünkü Allah u Teâlâ: " **O ikisi (iki melek), biz bir fitneyiz (Allah tarafından imtihan için geldik) bizden sihir öğrenip kâfir olmayın, demedikçe kimseye sihir öğretmiyorlardı.**" ¹⁴ buyurmakla sihri küfür olarak tavsif ediyor.

Aynı rivayeti Cassas da nakledip, İmam Malik'in sihirbazın tövbesini kabul etmemesinin sebebini; sihir yapmanın mürted olduğu, mürtedin ise bâtında (iç âleminde) tövbesinin kabul olunmayacağı, ancak izhar ederse kabul edilebileceğini ifade eder.

İbn Arabi, Kadını kocasına sevdirmek de olsa sihrin her tür-lüsünün haram olduğunu, çünkü Allah'ın sihri Kur'an'da küfür

¹³ İbn Teymiyye, Takiyuddin Ebu'l- Abbas Ahmed b. Abdu'l-Halimb. Abdu's-Selam b. Teymiyye el- Harranî, *Mecmuatu'l- Fetava*, XXIX/384, Beyrut, 1394 h.

¹⁴ Bakara,102

olarak nitelendirdiğini belirttiikten sonra Şâfiî'nin "sihir bir mâsiyettir, şayet sihirbaz sihir ile bir adam öldürürse öldürülür, zarar verirse diyet öder" sözünü şöyle tenkid eder.

1- Sihirle başkası ta'zim ediliyor, başkası yükseltiliyor.

2- Allah Teâlâ sihri Ku'an'da küfür olarak vasıflandırıyor.

Bu iki delili ileri sürdükten sonra İmam-ı Şâfiî'nin bunları göz önünde bulundurmamasının bunları bilmemesinden kaynaklandığını ifade eder.

2.4. Hanefîlere Göre Sihir ve Sihri Yapmanın Hükümü

Ebu Hanîfe'ye göre: Sihirbazın sihir yaptığı bilinince mutlak surette öldürülür. Tövbesi ve sihirbazın " Ben şu anda sihri bıraktım" demesi de kabul edilmez. Sahrini ikrar etmesi veya iki şahidin onun sihirbaz olduğunu söylemesi halinde sihirbaz öldürülür.

Fakat eğer sihirbaz "Ben falanca zamandan beri sihri bıraktım" derse veya iki şahidin şehadetiyle sihirbazın falanca zamandan beri sihri bıraktığı ispatlanırsa sihirbazın bu sözü ve tövbesi kabul edilir ve öldürülmez.

Hanefilerden Ebu Mansur el-Mâturidî'ye göre: Mutlak manada da sihir yapmak küfür değildir. Ona göre, yapılan sihir imanın şartlarından gerekli olan şeyleri reddetmeyi gerektiriyorsa o sihir küfürdür. Eğer böyle bir şey yoksa küfür değildir. Bir kimsenin ölümüne veya hastalanmasına veyahut karı-koca arasını açacak şekilde sihir yapar da imanın şartlarından birini inkâr etmezse, bu sihri yapan kimse kâfir olmaz. Ancak yeryüzünü fesada boğar ve fasık olur. Bu şekilde kadın olsun veya erkek olsun sihirlerinden emin olmak için öldürülür. Fakat küfrü gerektiren bir sihir olursa, yalnız sihir yapan erkek öldürülür kadın ise öldürülmez. Çünkü burada öldürmenin sebebi dinden dönmektir. Dinden dönen kadınsa öldürülmez. Fakat sihirde fesatla uğraştığı için kadında öl-

dürülür.¹⁵

Kadınların durumu da cariye olsun zimmî olsun, köle olsun hür olsun, sihir yaptığını ikrar ederse veya iki şahid ile sihir yaptığı isbat edilirse sihirden vazgeçinceye kadar bekletilir. Sihirden vazgeçtiği anlaşılırsa cezası kalkar.

Ebu Yusuf'a göre de; sihirbazlar yeryüzüne küfürle beraber fesadı yaydıkları için öldürülür.

3. Sihrin Tedavi Yolları

Sihre maruz kalan kimselerin tedavi usulleri genelde manevî çarelerdir, manen tedavi görme şekliyledir. Bazen maddî tedavi usullerinin de tatbik edildiği vâki'dir.

Peygamberimizden bu hususta iki çeşit tedavi usulü nakledilir:

1- En mütekâmil tedavi usulü: Sihir aletlerinin çıkarılması ve iptalidir. Peygamberimiz Allah'tan bu hususta niyazda bulunmuş ve kendisine sihir aletlerinin bulunduğu yer işaret edilmiştir. Onlar bir saç tarantısında bir kuyuda idi. O sihir aletleri oradan çıkarılınca, ayak bağından kurtulmuş gibi o hal kendisinden gitmiştir.

Bu, büyülenmiş için yapılan en tesirli tedavi usulüdür. Bu cesede yerleşen zararlı bir maddenin izalesi ve çıkarılmasıyla rahatlamak ve ondan kurtulmak gibidir.

2- Diğer tedavi usulü ise; sihrin eziyetinin kendisine ulaştığı mahalden uzaklaşmaktır. Çünkü sihrin tabiatı, duygularının heyecanına ve mizacının karmakarışık olmasına tesiri vardır. Bir uzuvda bunun eseri zuhur edince ve ve bu uzuvdan pis maddenin çıkarılması mümkün ise, büyük faydası vardır. Nitekim peygamberimiz sihre maruz kaldığı zaman başından hacamat yaptığı rivayet edilir.

¹⁵ Aliyyu'l-Karî, Fıkh-ı Ekber Şerhi, (Trc. Y.Vehbi Yavuz), s.390, İst.1978

Kalbin, Allah ile dolu ve O'nun zikriyle boyanmış olması sihrin tesir ve isabetini kıran ve men eden en büyük sebeplerden ve en büyük tedavi usullerindedir.¹⁶

4. Kehanet ve Kâhinlik

Kâhin: Gelecek zamanda olacak şeylerden haber alıp vermeye uğraşan ve sırları bilmek iddiasında bulunandır. Araplarda Şık ve Satîh gibi kâhinler vardı. Bunlardan kimisi kendisinin cinden bir tabîi ve gözüne görünen güzel bir perisi olup ona haber getirdiğini zannederdi. Kimisi de, soran kimsenin sözünden, fiilinden, halinden istidlal ile üstüne vurduracak bir takım sebepler mukaddimeleriyle işleri bilebileceğini zannederdi ki, buna da "Arraf" ismini verirlerdi. Çalınan şeyi ve yitiğin yerini bildiğini iddia edene de bu isim verilirdi.

4.1. Kehanetin Tarihçesi

Kehanetin tarihi Nuh tufanından öncesine kadar dayanır. Hz. Nuh'un devrinde kâhinlik çok yaygındı. Hz. Nuh'a muarız olan kral, yeryüzündeki bütün krallardan ülkelerindeki kâhin ve arrafların hepsinin kendisine gönderilmesini istemiş, her taraftan gelen kâhin ve arrafları Hz. Nuh'un karşısına çıkarmıştı. Hz. Nuh gösterdiği mucizelerle onları mağlub etmişti. Hz. Nuh'un öldürülmesini emreden o zamanki kâhindi. Kâhinlerin en büyüğü Mısırda buluyordu. Kâhinlerin kehaneti yıldızların üzerindeydi. Kâhinler bütün ilimlerin kendilerine yıldızlardan geldiğini ve gayb haberlerinin onlar tarafından verildiğini, kâinat sırlarının onlar tarafından öğretildiğini, bütün gizli ilimlerin onlar tarafından gösterildiğini iddia ederlerdi.

¹⁶ İbn Kayyim el- Cevziyye, Şemsuddin Muhammed b. Ebi Bekr, et-Tıbbu'n- Nebeviyye, s. 98-101, Beyrut, Ts.

4.2. Kehanetin Hükümü

Kehanetle sihrin hükümü birdir. Çünkü İslam her ikisini de haram kılmıştır. Bazı hadislerde kehanetle ilgili vaid ve tehdidin müeyyidesi tekfirdir. Yani, kehanetle meşgul olmayı Rasulullah (sav)iki müeyyideye bağlamıştır.

1. İmanın Kaybedilmesi: Nitekim bir hadiste gaybtan haber vermeye kalkışan kimselere inanmanın tehlikesine şöyle işaret buyurulmaktadır: “Gayb habercisi(Kâhin, Arraf, Falcı)’ne gidip, onun dediğini doğrulayan kişi, Muhammed’e gönderileni/Kur’an’ı inkâr etmiş olur.”¹⁷

2. Namazın Kabul Edilmemesi: Bir hadis-i şerifte de “Kim bir arrafa gelir bir şeyler sorar ve söylediklerine inanıp da onu tasdik ederse, kırk gün namazı kabul edilmez”¹⁸ Bunlar müneccim, kahin, Arraf gibi farklı isimlerle yâd edilirse de haklarında verilen hüküm aynıdır. Kâhine gidip onu dinlemek, dediklerini tasdik etmek haram olduğu gibi kâhine ücret vermek ve kâhinin ücret alması da hadiste yasaklanmıştır. Ebu Mes’ûd el-Ensari’den şöyle rivayet edilmiştir. “Rasûlullah(sas) köpek parasından, zina kazancından ve kehânet ücretinden nehyetti” Hadiste geçen “Hülvân”, halâvet kelimesinden tatlı ve şirin olmak mânâsınadır. “Kâhin “ de kehanet eden, gaybdan haber veren kimsedir ki falcı, bakıcı tâbir olunur. Şu halde bu terki(balcılığın tatlılığı ve şirinliği) diye tercüme edilebilir. Falcı kehanetin ücretini külfetsiz, meşakkatsiz, kolaylıkla ve tatlılıkla aldığı için bununla tabir olunmuştur.¹⁹

Kehânetle meşguliyetin yasaklanmasıyla beraber ondan elde edilecek herhangi bir gelir ve menfaat de yasaklanmakta ve böyle-

¹⁷ Tirmizî Ebu İsa Muhammed b. İsa Sevre, es- Sünen, Tahare, 102, Beyrut, 1937

¹⁸ Müslim, selam, 125

¹⁹ Miras, a.g.e., II/542

ce kehânetin meşguliyet alanı olmasına zemin hazırlayacak sebepler bertaraf edilmiş oluyor. Zira geçim vasıtası veyahut dünyevî bir servet vesilesi olan meşguliyetler nefis tarafından insana cazip gelebilir ve insanı o noktada aldatarak gayr-i meşru geçim vasıtalarına müracaat ettirebilir. Bu itibarla kehanetle meşguliyetin en nihaî kapıları kapatılmak istenmektedir.

SONUÇ

Ele aldığımız “Kur’an’da Sihir Kavramı” ile ilgili bu araştırmamızda netice olarak elde ettiğimiz hususları şöyle sıralamak mümkündür:

Sihir; çeşitli ve farklı tarifleriyle beraber kelime olarak harika ve latif, ince olan her şeye itlak edilir. Rasulullah’ın bazı hadislerinde bazı beliğ sözlerde bile sihrin varlığını ifade etmesi, sihrin mâna itibariyle latifliğini göstermeye kâfidir. Gerek lugavî ve gerekse istilahî mânada olsun sihir, sebebi gizli olan ve kişiyi aldatmak ve göz boyamak yoluyla hakikatın dışına sevk ettiren her şey olarak şümüllü bir tarifin içine girer.

Sihir, insanlık tarihi ile başlayıp günümüzde de değişik şekiller ve isimler altında varlığını sürdürmektedir. İlk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem’e sihir isnadı yapılması ondan sonra ikinci Âdem olarak bilinen Hz. Nuh’a da kavmi tarafından sihir isnadı yapılması, sihrin tarihî geçmişini tarif etmesi bakımından kapsamlı bir fikir vermektedir.

Kur’an sihri bir vakıa olarak kabul etmesine rağmen İslam âlimleri arasında sihrin hakikati hakkında farklı görüşler ortaya atılmıştır. Genelde Ehl-i Sünnet, sihrin hakikatini ve realitedeki varlığını kabul ederken, Mu’tezile ve Ehl-i Sünnetten bazı âlimler sihrin hakikatinin olmadığına kail olmuşlardır.

Kehanet ve kâhinlik de sihrin bir nev’i olarak derin tarihî geç-

miş e ait kùltür kalıntularından biridir. Gerek tarihî hüviyetiyle ve gerekse çeşitli perdeler altında kendisini insanlar yaşatmasıyla kehanet de bir realite olarak ortadadır. Kehanetin İslamiyet nazarındaki yeri de sihirle aynı seviyededir. Sihir ve sihirbaz hakkında verilen şer'î hüküm onun da hakkında caridir. Kâhinlerin tarihin akışı içinde cinlerle olan alâkaları ve cinlerin göklerden haber çalmak suretiyle kulak hırsızlığı yapıp yeryüzünde bunlara ulaştırdığı Kur'an ve hadislerin ifadeleri ile sabit olan gerçeklerdendir. Cinler kâhinlere haber ulaştırmak maksadıyla yaptıkları kulak hırsızlığında vahiy, kontrol ve ilahî himaye altındadır. Vahye gölge ve şüphe düşürmemek için melekler tarafından göklerden semavî taşlarla recmedildiği Kur'an'ın nassıyla ifade edilmiştir. Ayrıca cinlerin geleceğe ait gaybî haber almaktan menedildikleri de yine Kur'an'ın ayetleri arasında yer almaktadır.

Sihrin öğrenilmesi hakkında değişik görüşler ileri sürülmüştür. Bazılarına göre sihri öğrenmek haram kabul edilirken bazılarına göre haram addedilmektedir. Sihri yapmanın hükmü ve sihirbazın durumu hakkında mezheb imamları arasında farklı görüşler müşahede edilmektedir. Ebu Hanife, küfrüne hükmederek katlini mübah görüp, tövbesinin kabul edilmeyeceği kanaatindedir.

Kaynakça

Adıvar, Adnan, *Tarih Boyunca Din ve İlim Münasebetleri*, Ankara, 1969

Aliyyu'l-Karî, Fıkh-ı Ekber Şerhi, (Trc. Y.Vehbi Yavuz), İst.1978
Asım Efendi, Ebu'l Kemal es- Seyyid Ahmed, *el- Okyanusu'l - Basît fi Tercemeti'l-Kamusi'l-Muhît*, İst. 1305 h.

Cübran, Mes'ud, er-Raid, Beyrut, Trs.

İbn Hazm, Ebu Muhammed Ali b. Ahmed b. Said, *el-Muhalla*, Beyrut, Ts.

İbn Kayyim el- Cevziyye, Şemsuddin Muhammed b. Ebi Bekr, et-Tıbbu'n- Nebeviyye, Beyrut, Ts.

İbn Manzur, Ebu'l-Fadl Cemaleddin Muhammed b. Mükerrrem, *Lisanu'l-Arab*, Beyrut, 1968

İbn Teymiyye, Takiyuddin Ebu'l- Abbas Ahmed b. Abdu'l-Halimb. Abdu's-Selam b. Teymiyye el- Harranî, *Mecmuatu'l- Feta-va*, Beyrut, 1394 h.

Kasımî, Cemaleddin Muhammed, *Mehasinu't- Te'vil*, Haleb, 1957

Köksal, Asım, *İslam Tarihi*, İstanbul, 1981

Miras, Kâmil, *Tecrid-i Sarih Tercemesi şerhi*, Ankara, 1975

Taberî , Ebu Cafer Muhammed b. Cerir, *Camiu'l- Beyan an Te'vili'l- Kur'an*, Mısır, 1945

Tirmizî Ebu İsa Muhammed b. İsa Sevre, *es- Sünen*, Beyrut,1937

Yıldırım, Celal, *Ahkâmu'l- Kur'an*, İstanbul, 1972.